

Pavel Sulík
O vztahu mezi Platónovou *Ústavou* a *Zákony*
(bakalářská práce)

Posudek vedoucího práce

Práce je věnována jasně vymezenému „klasickému“ tématu, má zřetelnou formální i argumentační strukturu. Po krátkém představení odlišnosti ideálních obcí z Platónových dialogů *Ústava* a *Zákony* (str. 7-9), se autor věnuje vyvrácení dvou rozšířených interpretací těchto odlišností (str. 10-20) a navrhuje předběžnou podobu svého vlastního pojetí (str. 21-23), kterou pak na základě diskuse s Ch. Bobonichem a G. R. Morrowem (str. 24-31) dále rozpracovává (str. 32-45), přičemž se věnuje především způsobu, jímž jsou v obou dialozích diskutovány otázky týkající se ctnosti, „částí“ duše, rozumu a lidské přirozenosti.

Práce je psána srozumitelným, zároveň však netriviálním jazykem. Ne zcela malý (zároveň však nikterak alarmující) počet formálních nedopracovaností (například v poznámkovém aparátu) a částečně i gramatických chyb však svědčí o tom, že závěrečná redakce měla být provedena pečlivěji. Na některých místech by také bylo vhodné více pracovat s originálními pojmy a nespokojovat se s jejich překlady.

Po věcné stránce vykazuje práce některé nesporné kvality. Pavel Sulík ve svých výkladech vyváženě upozorňuje na podobnosti i odlišnosti pojetí ideální obce v obou dialozích a dokazuje, že také v rámci bakalářské práce je možné k tomuto nespočetněkrát diskutovanému tématu přinést nové pohledy. Nejlepší části práce se týkají kritické diskuse interpretací jiných autorů, kvalitní jsou také jednotlivé postřehy k Platónovu textu. Předností je nepochybně také jakási celková střízlivost autorova výkladu a reflexe jeho mezí.

Poněkud slabší je bohužel obhajoba a diskuse vlastní interpretační teze v závěrečných pasážích práce. Autor má podle mého názoru pravdu v tom, že „oba dialogy jsou ve vzájemném souladu co do jejich hlavních filosofických témat“ (str. 48) a že „rozdíl mezi oběma dialogy tvoří různé tematické zaměření obou děl, jiná situace a jiné otázky, které je třeba vyřešit“ (tamtéž), přičemž přesvědčivě ukazuje (v návaznosti na interpretaci F. L. Lisih) na to, že Magnésie *Zákonů* má být na rozdíl od Kallipolis *Ústavy* konstruována s ohledem na tehdejší podmínky jakožto kolonie dobových Athén. Méně jasné však je, jaké další „jiné otázky“ či „jiné situace“ se za odlišností obou obcí skrývají. Proč například zaměření *Ústavy* na otázku „co je to spravedlnost“ vede ke koncepci filosofa-vládce? A co přesně znamená, že tvůrce Magnésie má „více pohlížet na prostého člověka a jeho nedokonalou přirozenost“ (str. 23)?

Nedotažená (byť zároveň velmi zajímavá) je především závěrečná autorova myšlenka (kterou však poněkud překvapivě nezmiňuje ve shrnutí práce), že jak vláda zákonů v *Zákonech*, tak vláda filosofů-vládců v *Ústavě* jsou dvě specifické podoby vlády rozumu (*nous*). Je pochopitelné, že v rámci bakalářské práce, není možné systematicky vyložit roli *nous* v Platónově filosofii. Na druhé straně však není z autorových výkladů jasné, čím přesně se zákony i filosof-vládce jako dvojí uskutečnění *nous* liší, jaké další podoby na sebe *nous* může brát a proč v diskutovaných dialozích vystupuje do popředí právě ta která jeho podoba.

Jak by tedy autor odpověděl na výše zmíněné otázky?

Jak by bylo možné do tohoto schématu začlenit střídání dvou zásadně odlišných „věků“ v dialogu *Politikos*, o nějž autor svou interpretaci také opírá (viz str. 42)?

Domnívá se autor skutečně, že Athénský cizinec v *Zákonech* jednoznačně uznává dvě duše, tj. dobrou a tu, která je příčinou zlého?

Jaký je vztah distinkce mezi „pravou a zdánlivou“ ctností na straně jedné a ctností „kterou chceme pro ni samu“ a „kterou chceme z jiných důvodů“, zvláště když na počátku *Ústavy* stojí jasné Sókratovo přesvědčení, že spravedlnost máme chtít jak pro ni samu, tak pro to, co přináší?

Podle odpovědí na výše uvedené otázky (či alespoň na některé z nich) navrhuji hodnotit předloženou práci „výborně“, nebo „velmi dobře“.

V Praze, 30. května 2012

Štěpán Špínka